Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

27 päivänä huhtikuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 1215/2012 –Toimivaltaa vakuutusasioissa koskevat säännöt – 15 artiklan 5 alakohta – Mahdollisuus poiketa näistä toimivaltasäännöistä sopimuksella – 16 artiklan 5 alakohta – Direktiivi 2009/138/EY – 13 artiklan 27 alakohta – Suurten riskien käsite – Aluksen kaskovakuutussopimus – Vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan välinen oikeuspaikkalauseke – Mahdollisuus vedota tähän lausekkeeseen vakuutuksenottajaa vastaan – Muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin käytetty huvialus

Asiassa C-352/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Østre Landsret (Itä-Tanskan hovioikeus, Tanska) on esittänyt 27.4.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.5.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A1 ja

A2

vastaan

I,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit T. von Danwitz, joka hoitaa kuudennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, A. Kumin (esittelevä tuomari) ja I. Ziemele,

julkisasiamies: J. Richard de la Tour,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille on esittänyt

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Noë, H. Tserepa-Lacombe ja C. Vang,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 15 artiklan 5 alakohdan ja 16 artiklan 5 alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä kaksi luonnollista henkilöä A1 ja A2, joiden kotipaikka on Tanskassa, ja toisaalta Alankomaihin sijoittautunut vakuutusyhtiö I (jäljempänä vakuutusyhtiö I) ja joka koskee purjealusta koskevaan kaskovakuutussopimukseen sisältyvän oikeuspaikkalausekkeen pätevyyttä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 1215/2012

3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 15 ja 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(15) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä, ja niiden olisi perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. – –

– –

(18) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöillä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisammat.”

4 Toimivaltaa vakuutussopimusta koskevissa asioissa koskevat säännöt ovat asetuksen N:o 1215/2012 10–16 artiklassa asetuksen II luvun 3 jaksossa.

5 Asetuksen 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vakuutussopimusta koskevissa asioissa tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan ja 7 artiklan 5 alakohdan säännösten soveltamista.”

6 Asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, voidaan nostaa

a) sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jossa hänellä on kotipaikka;

b) muussa jäsenvaltiossa vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan nostamien kanteiden osalta sen paikkakunnan tuomioistuimissa, jossa kantajalla on kotipaikka; – –

– –”

7 Asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän jakson säännöksistä voidaan poiketa ainoastaan sopimuksella,

– –

5) joka koskee vakuutussopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa 16 artiklassa tarkoitettua riskiä.”

8 Kyseisen asetuksen 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 15 artiklan 5 [ala]kohdassa tarkoitetut riskit ovat seuraavat:

1) menetys tai vahinko, joka aiheutuu
   a) merialuksille, rannikon ulkopuolella tai aavalla merellä oleville rakenteille tai ilma-aluksille niiden käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen,
   b) kuljetettavalle tavaralle, ei kuitenkaan matkustajien matkatavaroille, kun kuljetus tapahtuu yksinomaan tai osaksi sellaisilla aluksilla tai ilma-aluksilla;

2) vastuu, ei kuitenkaan matkustajien henkilövahingoista tai heidän matkatavaroilleen aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä,
   a) joka aiheutuu 1 [ala]kohdan a alakohdassa tarkoitettujen alusten, rakenteiden tai ilma-alusten käyttämisestä tai liikennöimisestä, jolleivät tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ole tällaisen riskin vakuuttamista koskevissa asioissa kiellettyjä ilma-aluksen rekisteröineen jäsenvaltion lain mukaan, tai
   b) menetyksestä tai vahingosta, jonka tavara on 1 [ala]kohdan b alakohdassa tarkoitetun kuljetuksen aikana aiheuttanut;

3) taloudellinen menetys, joka liittyy 1 [ala]kohdan a alakohdassa tarkoitettujen alusten, rakenteiden tai ilma-alusten käyttämiseen tai liikennöimiseen, erityisesti rahdin tai alusvuokran menetys;

4) riski, joka liittyy johonkin 1–3 [ala]kohdassa mainittuun riskiin;

5) sen estämättä, mitä 1–4 [ala]kohdassa säädetään, kaikki vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) 25 päivänä marraskuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/138/EY [(EUVL 2009, L 335, s. 1)] määritellyt ’suuret riskit’.”

9 Kuten asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 41 perustelukappaleesta ilmenee, EU-sopimukseen ja EUT-sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan (N:o 22) 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanskan kuningaskunta ei osallistunut kyseisen asetuksen hyväksymiseen, asetus ei sido Tanskan kuningaskuntaa eikä sitä sovelleta Tanskan kuningaskuntaan. Tanskan kuningaskunta ilmoitti kuitenkin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehdyn Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välisen sopimuksen (EUVL 2005, L 299, s. 62) 3 artiklan 2 kohdan nojalla 20.12.2012 päivätyllä kirjeellä Euroopan komissiolle päätöksestään soveltaa asetuksen sisältöä, minkä seurauksena asetuksen säännöksiä sovelletaan

unionin ja Tanskan välisiin suhteisiin. Kyseisen sopimuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaisesti Tanskan ilmoitus luo Tanskan ja Euroopan unionin välille keskinäisiä velvoitteita (EUVL 2013, L 79, s. 4).

Direktiivi 2009/138

10 Direktiivin 2009/138 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

27) ’suurilla riskeillä’
   a) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 4, 5, 6, 7, 11 ja 12;
   b) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 14 ja 15, kun vakuutuksenottaja on ammattimaisesti mukana teollisessa tai kaupallisessa toiminnassa tai jossakin vapaassa ammatissa, ja riskit liittyvät tällaiseen toimintaan;
   c) riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 3, 8, 9, 10, 13 ja 16, sikäli kuin vakuutuksenottaja ylittää ainakin kaksi seuraavien arviointiperusteiden rajoista:
      i) taseen loppusumma 6,2 miljoonaa euroa;
      ii) – – nettoliikevaihto 12,8 miljoonaa euroa;
      iii) työntekijöitä tilikauden aikana keskimäärin 250.

   – –

– –”

11 Kyseisen direktiivin liitteessä I olevan A osan luokan 6, jonka otsikko on ”Vesialukset (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alukset)”, sanamuoto on seuraava:

”Kaikki vahingot tai tappiot, jotka ovat aiheutuneet:

– joki- ja kanava-aluksille;

– järvialuksille;

– merialuksille.”

Päätös 2014/887/EU

12 Oikeuspaikkasopimuksista 30 päivänä kesäkuuta 2005 tehdyn Haagin yleissopimuksen hyväksymisestä Euroopan unionin puolesta 4.12.2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/887/EU (EUVL 2014, L 353, s. 5) johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”[Euroopan u]nionin olisi [kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevässä Haagin konferenssissa oikeuspaikkasopimuksista 30.6.2005 tehdyn] yleissopimuksen hyväksymisen yhteydessä annettava lisäksi 21 artiklan mukaisesti selitys, jonka mukaan yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle rajataan yleisesti ottaen vakuutussopimukset, lukuun ottamatta tiettyjä tarkoin

määriteltyjä poikkeuksia. Selityksen tarkoituksena on säilyttää suojaavaa toimivaltaa koskevat säännöt, jotka ovat vakuutuksenottajan, vakuutetun tai edunsaajan käytettävissä vakuutukseen liittyvissä asioissa [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 44/2001 [(EYVL 2001, L 12, s. 1)] mukaisesti. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle olisi rajattava vain se, mikä on tarpeen vakuutussopimusten heikompien osapuolten etujen suojaamiseksi. Näin ollen jälleenvakuutussopimusten ja suuriin riskeihin liittyvien sopimusten ei olisi kuuluttava siihen. Unionin olisi samalla annettava yksipuolinen selitys, jossa se ilmoittaa, että se saattaa myöhemmässä vaiheessa yleissopimuksen soveltamisesta saatujen kokemusten pohjalta tarkastella uudelleen tarvetta pitää voimassa 21 artiklan mukainen selityksensä.”

13 Päätöksen 2014/887 liitteessä I olevassa ”Euroopan unionin selity[ksessä], joka annetaan oikeuspaikkasopimuksista 30 päivänä kesäkuuta 2005 tehdyn Haagin yleissopimuksen – – hyväksymisen yhteydessä sen 21 artiklan mukaisesti”, todetaan seuraavaa:

”Tämän selityksen, jolla tietyn tyyppiset vakuutussopimukset rajataan yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, tarkoituksena on suojella tiettyjä vakuutuksenottajia, vakuutettuja ja edunsaajia, jotka ovat unionin sisäisessä lainsäädännössä erityisesti suojattuja.

1. Euroopan unioni antaa yleissopimuksen 21 artiklan mukaisesti selityksen, jonka mukaan se ei jäljempänä olevassa 2 kohdassa mainituin poikkeuksin sovella yleissopimusta vakuutussopimuksiin.

2. Euroopan unioni soveltaa yleissopimusta vakuutussopimuksiin seuraavissa tapauksissa:

– –

d) oikeuspaikkasopimus koskee vakuutussopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa seuraavista suurina pidetyistä riskeistä:
   i) menetys tai vahinko, joka aiheutuu seuraavien käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen tai seuraaville kun niitä käytetään kaupalliseen tarkoitukseen:
      a) merialukset, rannikon ulkopuolella tai aavalla merellä olevat rakenteet taikka joki-, kanava- ja järvialukset;

      – –

– –”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

14 A1 ja A2 tekivät 15.10.2013 Ijmuideniin (Alankomaat) sijoittautuneen vähittäismyyjän kanssa kauppasopimuksen käytetyn purjealuksen ostamisesta 315 000 euron hintaan.

15 A1 ja A2 ottivat myös vakuutusyhtiö I:ltä tätä purjealusta koskevan vastuu- ja kaskovakuutuksen. Kyseistä vakuutussopimusta, joka tuli voimaan 1.11.2013, tehtäessä A1 ja A2 ilmoittivat vakuutusyhtiön toimittamassa vakuutushakemuslomakkeessa, jonka otsikko oli ”Application form yacht insurance” (venevakuutusta koskeva hakemuslomake), yhtäältä, että kyseisen purjealuksen kotisatama on Tanskassa, ja toisaalta, että sitä käytetään ainoastaan yksityisesti virkistystarkoituksiin eikä sitä vuokrata tai käytetä rahdin kuljetukseen.

16 Erään mainittua vakuutusta koskevien vakuutusehtojen määräyksen mukaan vakuutuksenottaja voi saattaa riidat toimivaltaisen tuomioistuimen ratkaistavaksi Alankomaissa.

17 Vuoden 2018 toukokuussa A1 ja A2 saivat pohjakosketuksen Suomessa. Seuraavan vuoden keväällä he havaitsivat vaurioita kyseisen purjealuksen kölissä ja rungossa. He ilmoittivat pohjakosketuksesta vuoden 2019 toukokuussa vakuutusyhtiölle I, joka vahinkotarkastuksen jälkeen kieltäytyi korvaamasta ilmoitettuja vahinkoja niiden luonteen vuoksi.

18 Tämän jälkeen A1 ja A2 nostivat kyseistä yhtiötä vastaan kanteen Retten i Helsingørissä (Helsingørin alioikeus, Tanska) ja vaativat, että tämä velvoitetaan korvaamaan näiden vahinkojen korjaamisesta aiheutuneet kulut, joiden määräksi arvioitiin 300 000 Tanskan kruunua (DKK) (n. 40 300 euroa). Vakuutusyhtiö esitti tämän kanteen yhteydessä oikeudenkäyntiväitteen sillä perusteella, että kyseisessä vakuutussopimuksessa olevan oikeuspaikkalausekkeen mukaan kanne olisi pitänyt nostaa alankomaalaisessa tuomioistuimessa.

19 Retten i Helsingør hyväksyi tämän oikeudenkäyntiväitteen 19.5.2020 antamallaan ratkaisulla.

20 A1 ja A2 valittivat tästä ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Østre Landsretiin (Itä-Tanskan hovioikeus, Tanska) ja vaativat ensisijaisesti, että asia palautetaan Retten i Helsingøriin, ja toissijaisesti, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutkii kanteen asiakysymyksen, koska pääasiassa kyseessä oleva purjealus ei huvialuksena kuulu asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan ja koska he ovat näin ollen perustellusti nostaneet kanteensa tanskalaisessa tuomioistuimessa.

21 A1 ja A2 väittävät erityisesti, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetuiksi ”suuriksi riskeiksi” on luonnehdittava ainoastaan vahingot, jotka aiheutuvat vakuutetulle ja kaupallisiin tarkoituksiin käytetylle alukselle tällaisen käytön yhteydessä. Mainitun säännöksen tulkinta, jonka mukaan ”suurina riskeinä” pidetään kaikkia mille tahansa alukselle aiheutuneita vahinkoja aluksen koosta tai käytöstä riippumatta, yksityisin tarkoituksiin käytetyt huvialukset mukaan luettuina, on vastoin asetuksella N:o 1215/2012 tavoiteltuja päämääriä ja erityisesti päämäärää suojella sopimussuhteen heikompaa osapuolta.

22 Vakuutusyhtiö I kiistää A1:n ja A2:n esittämän argumentaation. Kyseisen yhtiön mukaan on niin, että vaikka A1 ja A2 ovat kuluttajia, he ovat tehneet vakuutussopimuksen, jossa on sitova oikeuspaikkalauseke, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin on alankomaalainen tuomioistuin. Tällainen lauseke on sallittu asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdan nojalla, koska pääasiassa kyseessä olevan kaltainen aluksen kaskovakuutus kuuluu kyseisen asetuksen 16 artiklan 5 alakohdassa, luettuna yhdessä direktiivin 2009/138 13 artiklan 27 alakohdan kanssa, tarkoitetun suurten riskien käsitteen piiriin.

23 Tässä tilanteessa Østre Landsret päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 1215/2012] 15 artiklan 5 alakohtaa, luettuna yhdessä 16 artiklan 5 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävien huvialusten kaskovakuutuksiin sovelletaan 16 artiklan 5 alakohtaan sisältyvää poikkeusta, ja onko 11 artiklan perussäännöstä poikkeavan oikeuspaikkalausekkeen sisältävä vakuutussopimus siis pätevä asetuksen 15 artiklan 5 alakohdan nojalla?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 16 artiklan 5 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävää huvialusta koskeva kaskovakuutus kuuluu kyseisen 15 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan.

25 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on aluksi muistutettava, että asetuksen N:o 1215/2012 II luvun 3 jaksossa vahvistetaan erityiset toimivaltaa vakuutusasioissa koskevat säännöt.

26 Asetuksen N:o 1215/2012 11 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään siten, että vakuutuksenottaja, vakuutettu tai edunsaaja voi nostaa kanteen sellaista vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, sellaisessa muussa jäsenvaltiossa, jossa kantajalla on kotipaikka.

27 Asetuksessa N:o 1215/2012 säädetään kuitenkin joidenkin tapausten osalta mahdollisuudesta poiketa mainituista vakuutusasioissa sovellettavista erityisistä toimivaltasäännöistä sopimuksella; näin voidaan tehdä muun muassa kyseisen asetuksen 15 artiklan 5 alakohdan mukaan sopimuksella, joka koskee vakuutussopimusta, joka kattaa yhden tai useamman asetuksen 16 artiklassa tarkoitetun riskin.

28 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että kun otetaan huomioon pääasiassa kyseessä oleva vakuutussopimus ja sen kattamat riskit, ainoastaan asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohta, joka koskee direktiivissä 2009/138 tarkoitettuja suuria riskejä, voisi olla merkityksellinen.

29 On myös huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeussäännön tulkinta edellyttää, että huomioon otetaan paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu, sekä sen toimen tavoitteet ja tarkoitus, jonka osa se on. Myös unionin oikeussäännön syntyhistoriasta voi ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (tuomio 25.6.2020, A ym. (Tuulivoimalat – Aalter ja Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Näin ollen sen selvittämiseksi, voidaanko muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävää huvialusta koskevan kaskovakuutuksen osalta poiketa asetuksessa N:o 1215/2012 säädetyistä vakuutusasioissa sovellettavista toimivaltasäännöistä, on tarkasteltava kyseisen asetuksen 15 artiklan 5 alakohdan ja 16 artiklan 5 alakohdan sekä direktiivin 2009/138, johon kyseisen 16 artiklan 5 alakohdassa viitataan, merkityksellisten säännösten sanamuotoa sekä näiden sääntöjen rakennetta, niiden syntyhistoriaa ja niiden taustalla olevia tavoitteita (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Kyseessä olevien säännösten sanamuodon mukaisesta tulkinnasta on todettava, että asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdasta ja 16 artiklan 5 alakohdasta, kun niitä luetaan yhdessä, ilmenee, että kyseisessä 15 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettuihin riskeihin kuuluvat ”kaikki [direktiivissä 2009/138] määritellyt ’suuret riskit’”.

32 Käsitteen ”suuret riskit” osalta on todettava, että se on määritelty kyseisen direktiivin 13 artiklan 27 alakohdassa.

33 Ensinnäkin kyseisen 13 artiklan 27 alakohdan a alakohdan mukaan ”suurina riskeinä” pidetään riskejä, jotka kuuluvat mainitun direktiivin liitteessä I olevan A osan luokkiin 4–7, 11 ja 12.

34 Toiseksi mainitun 13 artiklan 27 alakohdan b alakohdan mukaan ”suuria riskejä” ovat kyseisessä liitteessä I olevan A osan luokkiin 14 ja 15 kuuluvat riskit, kun vakuutuksenottaja on ammattimaisesti mukana teollisessa tai kaupallisessa toiminnassa tai jossakin vapaassa ammatissa, ja riskit liittyvät tällaiseen toimintaan.

35 Kolmanneksi saman 13 artiklan 27 alakohdan c alakohta koskee riskejä, jotka kuuluvat liitteessä I olevan A osan luokkiin 3, 8–10, 13 ja 16, sikäli kuin vakuutuksenottaja ylittää ainakin kaksi 27 alakohdan c alakohdassa mainittujen arviointiperusteiden rajoista.

36 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että niistä direktiivin 2009/138 liitteessä I olevan A osan luokista, joihin kyseisen direktiivin 13 artiklan 27 alakohdan a–c alakohdassa viitataan, ainoastaan kyseisen 13 artiklan 27 alakohdan a alakohdassa mainittu luokka 6 voisi olla merkityksellinen. Tähän luokkaan kuuluvat kaikki vahingot ja tappiot, jotka ovat aiheutuneet joki- ja kanava-aluksille, järvialuksille ja merialuksille.

37 Mainittu luokka 6 ja direktiivin 2009/138 13 artiklan 27 alakohdan a alakohta eivät kuitenkaan sisällä muita täsmennyksiä etenkään siitä, miten näitä aluksia on käytettävä, toisin kuin kyseisen 13 artiklan 27 alakohdan b ja c alakohta, joissa on tietoja vakuutuksenottajan harjoittamasta toiminnasta taikka sen yrityksen taseesta, liikevaihdosta tai työntekijöiden lukumäärästä.

38 Direktiivin 2009/138 13 artiklan 27 alakohdan ja asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta seuraa siis, että näitä säännöksiä voidaan tulkita siten, että kyseisissä säännöksissä tarkoitettuja suuria riskejä ovat kaikki vahingot, jotka ovat aiheutuneet joki- ja kanava-aluksille, järvialuksille ja merialuksille, riippumatta siitä, käytetäänkö niitä kaupalliseen tarkoitukseen vai ei.

39 Asiayhteydestä, johon asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohta kuuluu, on todettava yhtäältä, että kyseisen säännöksen alussa on ilmaisu ”sen estämättä, mitä 1–4 [ala]kohdassa säädetään”, minkä perusteella voidaan päätellä, että kyseisen 16 artiklan 1–4 alakohta ovat lex specialis suhteessa mainittuun 16 artiklan 5 alakohtaan ja että tilanteissa, joita näillä 1–4 alakohdalla on tarkoitus erityisesti säännellä, ne ovat siis etusijalla tähän 5 alakohtaan nähden.

40 Toisaalta asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 1 alakohdan a alakohta kattaa muun muassa menetyksen tai vahingon, joka aiheutuu merialuksille niiden käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen.

41 Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, on kuitenkin todettava, että jos kaikkia merialuksille aiheutuneita menetyksiä tai vahinkoja pidettäisiin merialusten käytöstä riippumatta asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettuina suurina riskeinä, kyseinen 16 artiklan 1 alakohdan a alakohta menettäisi merkityksensä merialusten osalta. Näin olisi myös mainitun 16 artiklan 2–4 alakohdan osalta, koska viimeksi mainitut alakohdat koskevat riskejä, jotka aiheutuvat saman 16 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaan alusten käyttämisestä tai liikennöimisestä, ja riskejä, jotka liittyvät johonkin kyseisen asetuksen 16 artiklan 1–3 alakohdassa mainittuun riskiin.

42 Tällainen lopputulos olisi vastoin unionin lainsäätäjän tarkoitusta antaa asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 1–4 alakohdalle oma sisältö.

43 Asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan sanamuoto vastaa näet pääosin asetuksen N:o 44/2001 14 artiklan sanamuotoa. Kyseisen 14 artiklan 1–4 alakohtaa, joista on tullut kyseisen 16 artiklan 1–4 alakohta, ei kuitenkaan ollut komission ehdotuksessa neuvoston asetukseksi (EY) tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (COM(1999) 348 final), joka oli asetuksen N:o 44/2001 taustalla, ja ne otettiin viimeksi mainittuun asetukseen vasta lainsäädäntömenettelyn aikana; tällä täsmennettiin siten asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettua riskin käsitettä.

44 Tämän tuomion 39–43 kohdassa esitetyt seikat puoltavat näin ollen sellaista asetuksen N:o 1215/2012 16 artiklan 5 alakohdan suppeaa tulkintaa, jonka mukaan kyseinen säännös ei koske muuhun kuin kaupalliseen tarkoitukseen käytettäville aluksille aiheutuneita vahinkoja, joten muuhun kuin kaupalliseen tarkoitukseen käytettävää huvialusta koskeva kaskovakuutus ei kuulu kyseisen asetuksen 15 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan.

45 Muut asiayhteyteen liittyvät näkökohdat tukevat tätä tulkintaa. Yhtäältä näet asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdassa sallitun kaltaisia poikkeuksia vakuutusasioissa sovellettaviin toimivaltasääntöihin on tulkittava suppeasti (ks. analogisesti tuomio 12.5.2005, Société financière et industrielle du Peloux, C-112/03, EU:C:2005:280, 31 kohta).

46 Toisaalta tämän tuomion 44 kohdassa esitetyllä tulkinnalla voidaan varmistaa johdonmukaisuus sen kanssa, miten unioni soveltaa oikeuspaikkasopimuksista 30.6.2005 tehtyä Haagin yleissopimusta.

47 Tämän tuomion 13 kohdassa mainitun selityksen 2 kohdan d alakohdan i alakohdan a alakohdan mukaan näet unioni soveltaa yleissopimusta vakuutussopimuksiin, jos oikeuspaikkasopimus koskee vakuutussopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa suurena pidettyä riskiä eli muun muassa menetystä tai vahinkoa, joka aiheutuu merialusten käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen tai kun merialuksia käytetään kaupalliseen tarkoitukseen. Tästä seuraa, että unioni ei sitä vastoin sovella mainittua yleissopimusta vakuutussopimuksiin, jotka kattavat riskit merialuksien käytöstä muuhun kuin kaupalliseen tarkoitukseen.

48 Lopuksi on huomautettava asetuksella N:o 1215/2012 tavoitelluista päämääristä, että kyseisen asetuksen johdanto-osan 18 perustelukappaleesta ilmenee, että vakuutusasioita koskevalle kanteelle on ominaista tietty osapuolten välinen epätasapaino, jota kyseisen asetuksen II luvun 3 jakson säännöksillä pyritään korjaamaan siten, että heikompaan osapuoleen sovelletaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sääntöjä, jotka ovat hänen etujensa kannalta yleisiä sääntöjä suotuisampia (tuomio 9.12.2021, BT (Vakuutetun henkilön haastaminen), C-708/20, EU:C:2021:986, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Kyseiseen 3 jaksoon sisältyvillä säännöillä on siis tarkoituksena taata se, että heikompi osapuoli, joka haluaa nostaa kanteen vahvempaa osapuolta vastaan, voi tehdä niin helposti saatavilla olevassa jäsenvaltion tuomioistuimessa (ks. vastaavasti tuomio 30.6.2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Vaikka ”suuren riskin” kattavan vakuutussopimuksen sopimuspuolet voivat asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdan, luettuna yhdessä sen 16 artiklan 5 alakohdan kanssa, nojalla poiketa mainitussa 3 jaksossa säädetyistä toimivaltasäännöistä tekemällä sopimuksen,

tämä mahdollisuus on otettu käyttöön sen huomioon ottamiseksi, että tällaisen vakuutussopimuksen osapuolet ovat tasavertaisessa asemassa (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, 39 kohta).

51 Mikään erityissuoja ei näet ole oikeutettua etenkään sellaisten vakuutusalan ammattilaisten välisissä suhteissa, joista kenenkään ei voida olettaa olevan muihin nähden heikommassa asemassa (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Nyt käsiteltävässä asiassa tilanne on toinen pääasian valittajien kaltaisten vakuutuksenottajien osalta, jotka eivät toimi ammattilaisina vaan ovat ottaneet kaskovakuutuksen huvialukselle, jota käytetään yksityis- ja virkistystarkoituksessa eikä kaupallisessa tarkoituksessa.

53 Tältä osin ei ole tarpeen arvioida tapauskohtaisesti sitä, voidaanko henkilöä pitää ”heikompana osapuolena”. Kuten unionin tuomioistuin on jo korostanut, tällainen arviointi johtaisi näet oikeudellisen epävarmuuden vaaraan ja olisi vastoin asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 15 perustelukappaleessa ilmaistua mainitun asetuksen tavoitetta, jonka mukaan toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä (tuomio 27.2.2020, Balta, C-803/18, EU:C:2020:123, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Tämän tuomion 44 kohdassa esitetty tulkinta, jonka mukaan muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävää huvialusta koskeva kaskovakuutus ei kuulu asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan, on kyseisellä asetuksella tavoiteltujen päämäärien mukainen siltä osin kuin tällaisten vakuutussopimusten osalta vakuutuksenottajan erityissuoja on oikeutettua ja toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuus on varmistettu.

55 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 16 artiklan 5 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävää huvialusta koskeva kaskovakuutus ei kuulu kyseisen 15 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 15 artiklan 5 alakohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 16 artiklan 5 alakohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

muussa kuin kaupallisessa tarkoituksessa käytettävää huvialusta koskeva kaskovakuutus ei kuulu kyseisen 15 artiklan 5 alakohdan soveltamisalaan.

Allekirjoitukset